

De diefstal van Albert

Gerard Donovan

**De diefstal
van
Albert**

Vertaling Marion Op den Camp

Nieuw Amsterdam

Oorspronkelijke titel *A Place for Albert*

© Gerard Donovan 2014

© Nederlandse vertaling Marion Op den Camp /

Nieuw Amsterdam 2017

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Nico Richter

Omslagbeeld © Getty Images / Dan Bass

Foto auteur © Jim Desario

NUR 302

ISBN 978 90 468 2211 1

www.nieuwamsterdam.nl

Wat is het leven? Het is de gloed van een vuurvliegje in de nacht. Het is de adem van een buffel in de winter. Het is de kleine schaduw die over het gras rent en oplost in de ondergaande zon.

CROWFOOT, KRIJGER DER ZWARTVOET-INDIANEN, 1890

Droomland

I

De kinderwagen stond daar zomaar.

Na de bioscoop had ik niets te doen, en ik slenterde het nabijgelegen pretpark in. Aan de overkant was ook het strand afgeladen vol, vakantiegangers uit Oost-Londen en zo, mensen die in katoenfabrieken of kolenmijnen of manufacturenwinkels werkten en hier met de trein gekomen waren om een weekje augustus door te brengen aan de kust, in een krappe pensionkamer met gebruik van bad en keuken, blij dat ze aan zee waren en hun leven even konden vergeten, blij dat ze in Margate waren.

Een plan had ik niet. Ik had moeten huilen om de film die ik had gezien, en toen ik na afloop door de gangen met de roze vloerbedekking liep, wilde ik nog niet weg uit het comfortabele gebouw, dus ik ging met thee en een scone in de Sunshine Tearoom op de eerste verdieping zitten en keek naar de kalme zee. De lucht was vol wolkenflarden, blauw en warm, soms kwam er een schaduw en werd het koeler. Dit was niet mijn woonplaats. Mijn auto stond langs de boulevard geparkeerd, ik kon hem zien als ik mijn hoofd tegen het raam legde. Ik kon de horden mensen in strandstoelen gadeslaan, kranten lezend, gekleed in tweed, gezichten schuin naar de zon geheven. Ik keek naar de horizon. Diezelfde zee kabbelde onbekommerd langs een hele rij kustplaatsen: Herne Bay, Broadstairs, Ramsgate en vandaar verder.

De kinderwagen was er nog.

Hij stond als een geparkeerde auto achter een driedubbele haag van mensen. De dichtstbijzijnde persoon was een vrouw in een lange jas met een gele zijden sjaal en een dromerig lachje op haar gezicht, arm in arm met een man met een witte hoed, een knappe vent, neem ik aan. Er schoot me een eenvoudige verklaring te binnen: iedereen had zich op hetzelfde moment omgedraaid om naar de rupsbaan te kijken die op en neer en in de rondte ging. Het geplooid zeil klapte open boven de kinderhoofden en liet het daglicht binnen.

De vrouw in de lange jas telde munten uit in een kinderhand. Beelden uit de film speelden weer door mijn hoofd, een blikken houthakker zonder hart en een leeuw die zo graag moedig wilde zijn. Een film zien, dat was mijn vakantie, slechts anderhalf uur per keer, in een donkere ruimte waar personages woonden die geen last hadden van het leven. Ik wou dat ik binnen was gebleven, tussen de groene pluuche stoelen, en nog een voorstelling had gezien terwijl buiten het felste daglicht wegtrok en daarmee ook de massa. Dan had ik niet hoeven kijken hoe deze mensen gelukkig probeerden te zijn.

De kinderwagen was het enige stille en roerloze voorwerp in het park, verder heerste overal onrust: opwaaiend zand op de brede, winderige voetpaden, onstuimige wolken, jachtige mensen die ijsjes kochten, de heksenketel van tollende attracties die gegil en gekrijs rondstrooiden.

Ik wilde al doorlopen, maar ik wist niet waarheen.

Waarom stond hij daar?

Op het station waren wandelwagentjes te huur zodat je niet zelf een kinderwagen hoefde mee te zeulen. Het moest een hele toer zijn geweest om dat ding in de trein naar Margate te krijgen, hoe kort of lang hun reis ook had geduurd. Er moest extra voor zijn betaald. En nu stond hij daar in zijn

eentje zonder een hand om hem te wiegen of iemand die er een blik op wierp. Hij trok zich niets aan van de drukte, hij had niets nodig.

Dat eenzame, zwarte, tevreden ding met de diepe buik en de witte wielen.

Ik liep er dichter naartoe, door de schaduw van passerende kinderen, en bleef op korte afstand staan kijken. De rupsbaan draaide weer, het gerimpelde doek schoof over de inzittenden terwijl ze steeds sneller rondzeilden, en toen de menigte begon te klappen pakte ik het stuur van de kinderwagen en duwde hem in een stevig tempo voor me uit. Ik ging op zoek naar een uitgang.

Ik had mijn auto geparkeerd op Marine Terrace: na de ingang meteen rechtsaf, een stukje lopen en ik was er. Maar eerst moest ik door het hek zien te komen. Ik wachtte op de gil die verkondigde dat iets niet was waar het behoorde te zijn, dat iets kostbaars was verdwenen. Het zou een opluchting zijn, de hand van een agent op mijn schouder, de hand van een vader. Er was zo veel lawaai, al die krijsende kinderen. De miniatuurtrein aan de rand van het park stortte zich langs het hellende spoor omlaag en honderd magen kwamen met één schreeuw in opstand. Eventuele kreten van paniek zouden smoren in de chaos: de razende achtbaan, de Octopus, de motor van het rondcirkelende modelvliegtuig. Een zwijgende hand zou het signaal zijn dat ik was betrapt. Ik zou niet proberen te vluchten, ik zou geen smoes verzinnen. Ik zou ze het ware verhaal vertellen: ik deed wat ze me zagen doen.

De kinderwagen reed soepel voor me uit, ik kon rechtop lopen en mijn armen ontspannen, het terrein was vlak. Het was een duur ding, met een diepe kuip van vederlicht berkenhout – de dure zijn beter in balans, de ophanging is precies goed. Een leren windscherm was voor de kap gebonden,

waarschijnlijk vanwege die paar wolken vanmiddag. Iemand verwachtte regen.

Een meter of vijf voor de uitgang besloot ik de kinderwagen achter te laten waar ik hem had gevonden, en dat leverde een nieuw probleem op. Stel dat de ouders intussen ontdekt hadden dat het ding weg was, dan stonden ze nu natuurlijk niet meer te zwaaien bij de rupsbaan, dan waren ze de menigte in gerend om te zoeken, en hun ogen waren overal. Als ze mij de kinderwagen zagen terugbrengen, zou dat net zo erg zijn als wanneer ze me ermee vandoor hadden zien gaan. Nee, dat mocht niet gebeuren, betrappt worden terwijl ik iets goeds deed.

Dus liet ik het stuur los en wandelde weg. Ik deed het omdat de opwelling was verdwenen zodra ik erdoor werd overvallen. De kinderwagen kon hier blijven staan, hij zou vanzelf gevonden worden, dus dit was de nieuwe afloop van het verhaal. Bevrijd van wat ik bijna had gedaan bestudeerde ik het bord bij de kiosk waarop alle smaken stonden: vanille, aardbeien, chocolade, met allerlei strooisels en siropen. Ik kon maar niet kiezen – zo'n dag was het, en er waren trouwens maar weinig klanten op dit late uur. De man achter de toonbank, die al bezig was met opruimen, zuchtte en trommelde met zijn vingers. Uiteindelijk nam ik een vanille-hoorntje.

‘Bent u de moeder?’

Een hand raakte mijn elleboog, niet mijn schouder, en ik draaide me om en keek in een gezicht dat niet vijandig en niet vriendelijk was. Een oudere man was het, eind zestig, met een donkere jas onder een hoed en een zwarte wandelstok in de kromming van zijn elleboog, en aan zijn kin stijve witte bakkebaarden die bruin zagen van de tabak.

‘Vergeet u niet iets?’ zei hij, en hij wees over zijn schouder naar de kinderwagen die daar rustig in zijn eentje stond,

alsof ik eraan was vastgeketend, een nieuwe eigenaar die niet kon ontsnappen. Ik had iets gewild en het was werkelijkheid geworden. Het duwde me een bepaalde kant op. In dit nieuwe verhaal was ik getrouwd, en we hadden een huis laten bouwen, en mijn man werkte in een warenhuis als verkoper van herenkleding met uitzicht op promotie over een bepaald aantal jaren. Ik droeg een schort en maakte 's middags cocktails. Kerstmis was altijd op tijd.

Ik nam het ijsje en het wisselgeld aan en toonde een fris en lachend gezicht. De achterdocht ebde weg uit zijn ogen.

‘Je kan niet voorzichtig genoeg zijn,’ zei hij, en wees met zijn hoofd in de richting van de drommen mensen bij de attracties. ‘Zeker met dat soort volk in de stad.’ In een film zou hij misschien een hekel hebben gehad aan kinderen. Zijn ouders stonden in zijn gezicht gegrift. Ik begreep dat zijn lompe gedrag niet met mij te maken had, maar met hem.

‘Het duurt maar een week,’ zei ik.

Hij schudde zijn hoofd. ‘Dit jaar is het al de hele maand druk, en voor je het weet zitten ze hier de hele zomer. Elk jaar komen er meer. Zo’n week betaalde vakantie is een heel slecht idee, dat gaat nooit goed.’ Hij keek vol afschuw naar een blonde vrouw op plateauzolen die haar wangen stond te poederen.

Ik bedankte hem, hij tikte tegen zijn hoed en ik ging terug naar de kinderwagen. Het speet me dat ik het ding ooit had gezien, ik was kwaad op wat erin lag, dat niets deed om deze vreemde gebeurtenissen te verhinderen. De rupsbaan kwam nu langzaam tot stilstand, en als ik daar in de buurt werd betrappt kon ik het wel vergeten, dan kwam er politie, gedoe. Die vervelende kerel sloeg me vanuit de menigte gade, hij stak een pijp op en bekeek me door de rook. Wat kon ik doen? Ik had geen keus.

Berustend duwde ik de kinderwagen het park uit en

rechtsaf naar Marine Terrace. Toen ik de zoute zeewind opsnoof, voelde ik me beter. Misschien liep ik wel achter een lege kinderwagen. Misschien stapte er op dit moment iemand met een baby uit de rupsbaan, zoekend naar een lege kinderwagen. Het windscherm zat stevig vast en ik zag niets liggen en voelde geen enkel gewicht.

Ik liep met lichte tred, opgebeurd door een nieuw gevoel van opwinding dat het wegstervende vakantielawaai verving. De kinderwagen had daar misschien al de hele dag gestaan met niets erin. En als er wel iets in lag en mensen nu in paniek het park uit renden en in een auto sprongen om over de boulevard te scheuren, zoekend en kijkend naar alle kanten, dan zat ik toch al in de val en maakte het niet uit of ik me haastte en hoe ik me gedroeg. Ik kon rustig aan doen. Ik kon mijn pas vertragen en van het uitzicht genieten, onbekommerd slenteren, likken aan het ijs dat dreigde te smelten en dat ik niet aan mijn vingers wilde hebben. De voorbijgangers weken nonchalant uiteen terwijl ik daar met de kinderwagen liep.

Ik bedacht hoe fijn het was om gezelschap te hebben in een vreemde stad. Achter de kinderwagen was ik een moeder, ik hoorde bij een gezin. Niemand staarde me aan of negeerde me. Mensen glimlachten, en hun glimlach verwarmde me als de zon. Ik had het ijsje bijna op toen ik een trilling door mijn linkerarm voelde gaan door iets wat lag te trappelen.

Ik hield stil onder de klokkentoren op een paar honderd meter van het pretpark, waar mensen elkaar ontmoetten of afscheid namen of omkeerden om terug te wandelen over de boulevard. Sommigen hingen gewoon wat rond, wachtend op anderen. Ik keek op de klok: half zes, later dan ik had gedacht. Ik was niet dol op Margate. Ik had geen zin om

de avond door te brengen in een stad waar ik niet van hield. Er lag iets in de kinderwagen.

Ik liep weer door, sneller nu, om de haven heen in een tempo tussen lopen en hollen, een afstand van zo'n achthonderd meter. Uit de kinderwagen kwam een onderdrukt lachje – of het een jongen of een meisje was wist ik niet, maar ik gokte op een jongen, zo krachtig werd er getrappeld. Hij moest het andere tempo gevoeld hebben, het extra gehobbel, en daar was het weer, golvend als een lied zonder woorden. Ik laveerde met de kinderwagen van links naar rechts: gearmde vakantiegangers versperden de smalle doorgang op de havenmuur. Ieder oog was op mij gericht, hier en daar passeerden de gehuurde wandelwagentjes, maar geen kinderwagens. Ik had mijn eigen val gekozen. Ik keerde om en baande me door de drommen mensen een weg naar mijn auto. Binnen vijf minuten was ik bij mijn vertrouwde Austin Ruby, mijn vluchtauto.

De zon hing een handbreedte boven de zee, en de wolken klitten aan elkaar in de kille lucht. In de geparkeerde auto's achter de mijne zat niemand. Ik tilde de baby zonder te kijken uit de wagen – dat zou vreemd overkomen, een kind inspecteren, en ik legde hem op de achterbank met de dekentjes naast hem zodat hij een vertrouwde geur zou ruiken. Ik sloot het portier, liep met de kinderwagen naar de klokrentoren en stak de weg over, waar een andere kiosk open was die thee en scones verkocht. Ik parkeerde de kinderwagen naast de kiosk, deed alsof ik tegen het windscherm praatte en liep naar de toonbank, maar er was niemand. Ik hoorde wat dozen schuiven en wachtte.

Ik hield de auto in de gaten. Heel wat mensen liepen er vlak langs, verdiept in het uitzicht of in een gesprek. De attracties waren nog in bedrijf terwijl de avond viel, het gegil klonk harder in de schemer.

‘Mevrouw?’

‘Een scone met jam,’ zei ik.

Nadat de man me de zak had aangereikt, wachtte ik nog even. Mensen die op zoek waren zouden eerst uitkijken naar een kinderwagen en dan pas naar een kind. Terwijl ik wegliep trok hij zijn rolluik dicht, ik was de laatste klant, en ditmaal was er geen oude man om me te wijzen op wat ik achterliet.

Zittend achter de voorruit in de Austin zag ik alles: de romantiek van een late zomerhemel, de manier waarop de tijd ’s avonds langzamer gaat, als een zanger die talmt bij de slotregels. Het was onnozel, maar ik moest weer huilen, huilen om wat geweest was en om wat er komen zou.

De zon in de achteruitkijkspiegel maakte van mij een silhouet in een donkere auto. De langer wordende schaduw dreven de laatste strandgangers dichterbij elkaar op een laatste plekje zonlicht. Mannen die hun riem boven hun buik hadden vastgemaakt, hun vrouwen die in het niets staarden. Straks werden de plaids opgevouwen en de stoelen achtergelaten terwijl witte meeuwen krijgsend naar de golven doken en de nacht de weg overstak en de stad bedekte.

Op de boulevard, langs de rij geparkeerde auto’s en ten slotte ook langs de mijne, liepen de moderne meisjes al te flaneren, mooie krullen in hun haar, mooie, welgevormde benen – allemaal piekfijn gekleed in smetteloos wit, hun tweede stel kleren. Op vakantie ondergingen ze een gedaanteverwisseling. Ze kwamen niet meer uit steden waar het wasgoed boven nauwe steegjes aan de lijn hangt en natte overhemden langs je voorhoofd strijken. Nee, een avond hier was voor mooie kleren. De jeugd. Ze huurden hier alles: het strand, het water, wat ze aanhadden. De jeugd bezat niets, zelfs niet de tijd die voor hen lag. Ik zou niet graag meer jong zijn.

Ik zat op mijn gemak en at een deel van de scone. Vanaf de achterbank kwam geen enkel geluid. Het kind moest in slaap zijn gevallen.

Zoekende mensen renden in een lange, haastige sliert langs de voorruit, voortgeblazen door de wind, die de golven liet deinen. De knappe man was de eerste, hij keek om en wachtte tot de anderen het strand hadden bereikt: hij schreeuwde, stak zijn armen in de lucht en liet ze weer zakken, alsof hij een betoog stond te houden, stoof toen het strand op in de richting van de dichte menigte zonnebaders en zocht daar. De laatste van het groepje stak de weg over, de vrouw met de gele sjaal, achter de wild hotsende kinderwagen.

's Avonds gaat het in elke kustplaats flink waaien, en de wind hield zijn eigen zoektocht en liet de strandstoelen wapperen totdat ik zijn handen op de Austin voelde, die bij vlagen heen en weer schudde. Het was geruststellend om in die wind te zitten en toch beschut te zijn.

De vrouw was aan de rand van het toneeltje blijven staan en staarde afwezig naar de rennende mensen, die nu versterking kregen van verscheidene zonnebaders, allemaal even gretig, allemaal opgenomen in een groter plan dan ze in hun eentje konden uitvoeren. De knappe man sprak even met haar, hij legde zijn beide handen op haar schouders en schudde haar door elkaar, maar ze leek niet te reageren. Hij beende weg naar de overkant, pal voor mijn auto langs, met de hele rij achter zich aan.

Ik vroeg me af wat ze dacht. Op de voorruit van de Austin was ze niet langer een moeder, maar een stipje tussen honderden andere. En toch was ze nooit méér een moeder geweest dan nu, een moeder die haar eigen leven minder waard achtte dan dat van haar kind. Ik zat op mijn stoel en ik keek. Verlies is wat mensen samenbindt, niet gezelschap.

Op het strand begonnen de badgasten zich te versprei-

den, stoelen werden dichtgeklapt in het vervagende licht. Alleen de vrouw bleef achter en liep rond in slordige cirkels. De man en de vrouw waren ieder in hun eigen hoofd al bezig de gebeurtenissen terug te spoelen naar de rupsbaan, naar het moment waarop ze de kinderwagen voor het laatst hadden gezien, en ditmaal zorgden ze er wel voor dat de dag anders eindigde.

Achter me hoorde ik ademen, en toen een luid gejammer dat in de kleine Ruby nog werd versterkt. Ik draaide me om en ving een eerste glimp van hem op. Hij was misschien een maand of vijf, zes oud, blonde krullen, ogen vol tranen, kleine, vlezige vuistjes die open en dicht gingen. Dat deed hij uit een soort instinct, het arme schaap. Zijn moeder zou het horen als hij maar hard genoeg huilde.

Ik tilde hem voorzichtig van de achterbank, en hij draaide zijn gezichtje hoopvol en zwijgend naar me toe. De zoete geur van zijn huid, zo dierbaar en zo hulpeloos in mijn armen. Ik wist dat ik van hem kon houden. In mijn armen kon hem niets gebeuren. 'Alles wat nieuw is maakt je aan het huilen,' zei ik tegen hem. Maar in mij zag hij niets bekends, en zijn gezichtje betrok. Huilen was het enige wat hij kon, en dat deed hij.

'Stil. Stil maar.' Ik wiegde hem zachtjes in zijn verdriet.

We keken allebei naar de vrouw op het strand, al denk ik niet dat hij haar kon zien. Het maakte niet uit: een koord tussen hen trok strakker. Hij stak zijn handje uit naar het raam.

Ik opende het portier. Ik wilde hem achterlaten op het voetpad, waar zijn gehuil de afstand tussen hen zou overbruggen. De opluchting zou alle andere gevoelens verdrijven. Maar toen kwam er een auto vlak achter de mijne staan, hoewel er ruimte genoeg was. Waarom parkeren mensen zo dichtbij? Ik trok het portier gauw weer dicht. Een vrouw die een baby op de grond legde, dat zou opvallen.

In plaats daarvan hield ik hem bij de voorruit. De moeder was buiten zichzelf en zocht nu in de ondiepe golven, tot aan haar enkels in het water op haar mooie schoenen. De baby zag haar en huilde, maar hij zag haar niet echt. Zijn handje wreef over het raam. Ze ploeterde door het water en kwam dichterbij. Haar man was bij de anderen, straten volgend tot het andere straten werden. Zij bleef achter, een soort aantrekkingskracht hield haar hier. Ik zat als verstijfd in de auto toen ze op gelijke hoogte kwam aan de rand van het water, een meter of tien bij ons vandaan. De baby lachte en zuchtte.

Een voor een verzamelden de jonge mannen van de stoelenverhuur de laatste ligstoelen. Het strand werd leeg, op het zand na, en de vloed kwam op en bedekte het. De vrouw stond nu tot aan haar knieën in het water. De geparkeerde auto's reden ook weg, met een paar tegelijk; de mensen die gekomen waren om naar de zee te kijken en de krant te lezen, maakten plaats voor mensen die zich hadden gekleed voor de avond.

Er kwamen wolken opzetten en het begon te regenen. Ze had het windscherm terecht aan de kap bevestigd. Met haar hand boven haar ogen speurde ze het lege strand af en daarna de weg. Ten slotte keek ze naar mij, en haar gezicht veranderde. Terwijl ze dichterbij kwam, haar hand geheven, van schrik of als groet, startte ik de motor.

Ik hoorde geen politiefluitje. Ik zag geen rennende mannen.

2

Ik voegde in tussen de traag over de boulevard rijdende auto's, langs late zwemmers die naar een handdoek reikten in de oranje bries. Een vrouw in een ligstoel las een boek, haar gezicht gekleurd door gebrandschilderde wolken. Ze haastte zich naar het eind van een hoofdstuk, een pagina voor op de zon. De zon zou op mij niet wachten.

Ik had tijd verloren met het observeren van die verdrievoudige vrouw die haar baby kwijt was. De avond valt met verschillende snelheden over een stad. Hij kruipt door de lucht en over de zee, daalt snel in kleine tuintjes met hoge muren. Hij sijpelt de parken in, maar kleeft aan huizen als achter de ramen licht gaat branden. In een auto heerst ook een ander klimaat: door de kleine ramen valt de avond er eerder dan buiten, en weldra zou ik boeten voor mijn nieuwsgierigheid naar die vrouw. Het was wreed van me om nieuwsgierig te zijn – wat zij voelde en vreesde, daar had ik niets mee te maken.

In de schemerige auto kon ik de kaart niet lezen. Al mijn voorbereidingen, waarbij ik de afslagen naar links en naar rechts en de tussenliggende afstanden had gemarkeerd, waren nu nutteloos. Mijn gezicht was een schaduw in een schaduw, niemand kon later naar me wijzen en zeggen: 'Zij is het.'

De enige manier om Margate uit te komen was me herinneren hoe ik erin was gekomen – en ik had gedacht dat dat niet nodig zou zijn toen ik die details noteerde. Margate was